

Шведова Ганна Леонідівна,
доцент кафедри правового забезпечення
безпеки бізнесу Державного торговельно-
економічного університету, кандидат
юридичних наук, доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СЛУЖБОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Щодо особливостей нормативного врегулювання запобігання службовим зловживанням під час війни – слід зазначити передусім про подію 03 серпня 2022 року, коли набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану» від 08.07.2022.

Цим законом скасовуються існуючі обмеження щодо відповідності подарунків загальноновизнаним уявленням про гостинність та обмеження щодо вартості подарунків для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та встановлюється можливість таким особам приймати подарунки без обмеження їх вартості, якщо вони використовують кошти за них або самі подарунки на потреби ЗСУ чи гуманітарну допомогу постраждалим від агресії Російської федерації проти України.

Щодо фінансового контролю в цій частині – законодавець надав можливість цим особам відомості про такі подарунки не зазначати у деклараціях про доходи та повідомлення про суттєві зміни у майновому стані не подавати [1]. Також слід відмітити важливі законодавчі новели кримінально-правового змісту. Зокрема, наприкінці березня 2022 року в Кримінальному кодексі з'явилась нова норма, якою встановлено відповідальність за службові зловживання у сфері незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги [2].

Деякі високопосадовці в умовах війни справедливо виділяють поряд із військовим фронтом – фронт корупційний, де ворог не спить. «Розпил» бюджетних коштів, продаж «гуманітарки», відкати на митниці – форми поширених службових зловживань в сучасних умовах [3].

Окрім цього в перспективі західне фінансування створює живильний ґрунт для нових офшорних рахунків недоброчесної частини політичної еліти. Пошукати «брудні» кошти українських «еліт» та російські гроші, заховані в «податкових гаванях», щоб за їх рахунок профінансувати збитки, завдані війною, ефективна ініціатива з точки зору запобігання службовим зловживанням, яка більшою мірою чомусь виникає у самих донорів, а не національних антикорупційних органів.

В парламенті окремим законопроектом пропонувалось визнавати державною зрадою незаконне збагачення у період дії воєнного стану і віднести до категорії особливо тяжких злочинів [4]. Також висувалась позиція про те, що санкції за корупційні діяння під час війни мають відповідати санкціям за співпрацю з ворогом [3].

Поряд з цим система органів антикорупційної інфраструктури паралельно адаптувала свої повноваження щодо воєнних реалій, чим забезпечила ефективність правозастосовчої діяльності у протидії в тому числі службовим зловживанням.

Отже, службові зловживання – одна з найважливіших проблем для держави, особливо під час війни. В парламенті неодноразово за останній час лунали пропозиції щодо необхідності змін до кримінального законодавства стосовно посилення відповідальності за корупційні діяння.

В умовах воєнного стану необхідне нормативне забезпечення та ефективне правове регулювання запобігання та протидії всім формам службових зловживань як окремого напрямку сучасної кримінально-правової політики.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану : Закон України від 08 липня 2022 р. № 2381-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

3. Дунда О. Корупція на війні гірше за мародерство. Лехінформ. 04 травня 2022 року. URL: <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/koruptsiya-na-vijni-girsha-zamaroderstvo/>.

4. Плащенко К. Корупційні дії під час війни можуть прирівняти до держзради. Радник у сфері публічних закупівель. 06 травня 2022 року. URL: <https://radnuk.com.ua/voiennyj-stan/koruptsijni-dii-pid-chas-vijny-mozhut-priyivniaty-do-derzhzrady/>.

Юрчишин Іван Богданович,

детектив Національного
антикорупційного бюро України, аспірант
Національної академії Служби безпеки
України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ЗБАГАЧЕННЯ

У 2003 р. на загальносвітовому рівні була прийнята Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (далі – Конвенція або Конвенція ООН проти корупції), ст. 20 якої встановлює можливість вжиття таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для визнання злочином умисне незаконне збагачення, тобто значне збільшення активів державної посадової особи, яке перевищує її законні доходи та які вона не може раціонально обґрунтувати, за умови дотримання своєї конституції та основоположних принципів своєї правової системи [1].

Україна не залишилась осторонь цього процесу і 18.10.2006 ратифікувала зазначену Конвенцію. Згодом, незаконне збагачення було криміналізоване, Кримінальний кодекс України доповнено статтею 368², яка неодноразово піддавалась змінам і отримувала нові редакції, а у 2019 році ця стаття загалом